

Анализ на резултатите от
„Проучване на здравния риск при деца от предучилищна възраст,
изложени на пасивно пушене”, НЦОЗА

Националният център по общественото здраве и анализи проведе национално представително проучване в 28-те региона на страната през периода декември 2012 г. – декември 2013 г. Анкетирани са 2914 родители на деца от 3 до 7-годишна възраст от случайно подбрани детски градини. Анализът на резултатите показва, че около половината от децата (57,5 %) са изложени на пасивно тютюнопушене в дома си. Пушат 45,7 % от бащите и 39,0 % от майките. Само 42,5 % от децата живеят в дом без тютюнев дим. Включвайки, обаче и индикатора „тютюнопушене на други възрастни” (баба, дядо и роднини пушачи), относителният дял на тези домове намалява до 39%. Преобладават случаите с един пушач (съответно 32 % и 31 %). Двамата родители пушат в ¼ от случаите, а с 3-5 пушачи са 5 % от семействата. Най-много са родителите-пушачи в Силистра (81,9 %) и Добрич (78,1 %), Враца (76,7 %) и Видин (72,1 %), а най-малко в София област (40,7 %), Ямбол (41,6 %), София-град (43,5 %) и Бургас (43,7 %). Отчита се намаление на броя на застрашените деца в сравнение с проучванията в предходните 2002 г. и 2008 г., съответно с 14 % и 11 %.

Резултатите от проучването на нивото на образование на родителите и връзката му с тютюнопушенето, сочат определени статистически значими разлики между родителите пушачи и непушачи. От получените данни се вижда, че преобладаващата част от пушачите са със средно или средно специално образование. За разлика от тях, повече от половината родители - непушачи са с висше образование. Резултатите от проучването показват някои различия в разбирания и практики на родителите от двете групи, посредством които, чрез формирането на здравни нагласи и навици у децата, повлияват върху тяхното здраве и развитие. Сравнително по-често родителите-пушачи посочват като приоритет професионалните си задължения (в 45,4 %), по-рядко отделят време за грижи за здравето (в 28,7 % на 34,5 % от случаите), по-рядко се занимават със спорт (27,8 % срещу 31,7 % при непушачите), като по-голям е и относителният дял на тези, които изобщо не спортуват (съответно 16,6 % и 13,2 %).

Според анализа, в 11,9 % от семействата през бременността са пушили и двамата родители, в 45,4 % - само бащата, а в 2,9 % - само майката. Непушачи през бременността са 51,7 % от семействата. Разликата по региони е значима, като най-голям е относителният дял на бащите-пушачи в Силистра (68,4 %), Добрич (66,2 %), Видин (64,3 %), Разград (60 %). Най-много майки са пушили през бременността в Търговище (28,2 %), Стара Загора (24,2 %), Монтана (20,0 %) и Видин (19,2 %).

Проучването показва, че децата на майки, пушили по време на бременността са родени със 107 g по-ниска телесна маса в сравнение с децата на майки непушачки (3 182,8 g срещу 3 290,0 g). Най-ниски стойности са установени в случаите, когато майката е пушила през цялата бременност над 10 цигари дневно – 2 761 g. Анализът показва, че бременността и раждането на детето са фактор, позитивно повлияващ нагласите на майката към избягване на пасивното тютюнопушене.

Резултатите показват, че пасивното тютюнопушене в предучилищна възраст е свързано с редица негативни последствия върху дихателната система. Проучването установява, че по-голям брой родители пушачи, в сравнение с непушачите съобщават не само за по-чести остри респираторни инфекции, но и наличие на изразена респираторна симптоматика при децата си, извън тези заболявания. Анализът показва, също така, че децата на пушачи боледуват значително по-често от бронхиолит, бронхити, бронхити с обструктивен синдром и пневмонии.

Все още голяма част от родителите омаловажават риска от пасивното тютюнопушене за здравето на детето, като продължават да пушат в негово присъствие или в помещения, в които „то прекарва най-малко време“. Образованието на родителите и възрастта на майката са фактори, влияещи на това поведение. Родителите все още нямат достатъчно здравни знания за риска от излагането на цигарен дим и как да предпазят децата си от вредното му влияние. Най-разпространена практика за предпазване от вредното влияние на цигарения дим е „пушенето на балкона“.

От друга страна е доказано, че основната мотивация за започване на тютюнопушене при децата се определя от стремежа им да изглеждат като възрастни - чрез подражание. От тази гледна точка, най-действен е примерът на семейството. Натискът на връстниците и примерът на групата, с която детето се идентифицира, дори без да е неин член, също водят до възприемане на тютюнопушенето като приемливо поведение при съществен процент от подрастващите.